

БОЛЕСТИ НАШЕГ ЗДРАВСТВА

Проф. др Радмило Рончевић, хирург

Баба Вишњина 26, 11000 Београд

ronac@eunet.rs, www.roncevic.rs

Здравствени систем Србије, према резултатима истраживања Европског здравственог потрошачког индекса, у 2012. и 2013. години узастопно, заузео је последње, 34. место у Европи. По квалитету наше здравство је чак слабије и од здравства земаља које у ту изузетно важну делатност улажу мање новца од нас. На скали Светског економског форума, наше здравство је у 2013. години заузело 66 место. То је за 20 места ниже од ранга који смо имали 2010. Истовремено, Србија има највећу стопу смртности у Европи, чак 14 умрлих на 1000 становника. Нарочито је повећан број смртности од малигних и кардиоваскуларних обољења. У поређењу са Европом где од малигних обољења умире око једна трећина болесника, у Србији умиру око две трећине.

У Албанији, која знатно мање од нас улаже у здравство, болесник на зрачну терапију чека просечно три недеље, док у Србији чека и до 9 месеци. Нигде у Европи се не чека тако дуго на лекарске прегледе и интервенције као код нас. За бројне дијагностичке и хирушке интервенције болесници чекају месецима или, чак, годинама, када буде већ касно за успешну терапију. Пре неки дан директор Републичког фонда здравственог осигурања је изнео да се неке операције заказују тек за 2019. или 2023. годину и да због слабе организације и кадровске политике, често и нови скупи апарати раде далеко испод могућих капацитета. Болесници којима је неопходна дијализа често имају велике проблеме да ту неопходну терапију добију на време, иако је познато да преко 100 апарата за дијализу (део поклона италијанске владе који је давно примњен) још није ни распаковано. За малу операцију, каква је операција катаракте, чека се и до две године. Болесници који чекају на интервенцију налазе се на такозваним листама чекања. Одавно се већ тргује листама чекања, убацивањем на листу преко реда, уз одговарајућу новчану или неку другу надокнаду.

Болнице и домови здравља, већином у оронулим грађевинама, хронично оскудевају основним материјалом као што су газе, завоји, лекови и средства за хигијену болница и болесника. Због недостатка апарата, инструмената и опреме и њихове застарелости, права, благовремена дијагностика и терапија су често немогуће или су неефикасне.

Сама организација здравства је такође, застарела и нефункционална. Болнички капацитети се користе крајње нерационално. Око 80% болесника, који долазе на прегледе и лечење у велике клиничке центре, могли би то обавити у домовима здравља и регионалним болницама, када би се успоставила права организација и права кадровска политика. То би значајно смањило листе чекања, или их не би ни било, а истовремено, то би била и велика уштеда. Посебан проблем су регионалне болнице. На малој раздаљини налази се више регионалних болница и све раде исто,

по истој организацији и систематизацији. Када би се извршила адекватна специјализација суседних регионалних болница, квалитет и стручност рада би био на већем нивоу, а то би било и значајна уштеда за здравство у целини.

Ни једна од већих криминалних афера у здравству, због којих су изгубљени многи животи, до сада није расветљена (Институт за трансфузију крви, Завод за хитну медицинску помоћ у Београду, Институт за вирусологију, вакцине и серуме „Торлак“, Набавка и примена вакцине против свињског грипа, Агенција за лекове и медицинска средства, Пројект "Хитна реконструкција 20+1 болница у Србији", Реконструкција Клиничког центра Србије, Неисправни раствори за дијализу у Краљеву, Трговина листама чекања, Информациони здравствени систем). Узбуњивачи, који су пријавили веће или мање корупције у здравству, немилосрдно су прогањани и изгубили своја радна места.

Могуће је навести мноштво примера који указују на стање у овој виталној области. Међутим, и ови малобројни, овде наведени примери, јасно указују на веома лоше стање у нашем здравству. Стање би било још горе да многи болесници, уз велике финансијске проблеме, не налазе спас у приватним здравственим установама. На несрећу, и приватне здравствене установе раде без адекватне стручне и финансијске контроле од стране државе. Због одласка великог броја најспособнијих младих лекара, специјалиста и медицинских сестара на рад у иностранство, будућност нашег здравства је веома суморна.

Недавно је изнето да је у Америци грешка лекара по учесталости трећи узрок смртности. Ако је тако у Америци, где су лекари веома обучени, где се кадровска и организациона политика заснива искључиво на стручности и где су медицинска опрема, дијагностика и лечење на највишем нивоу, како је тек код нас где је све тако далеко од ових стандарда !!! Поред свега, ово питање је још увек код нас табу тема, коју још нико није јавно отворио. Можда ће овај текст, ако уопште буде објављен, бити и први који јавно отвара ову важну и осетљиву тему.

Наши политичари и одговорни у здравству овакво стање оправдавају недостатком новца, уз цинизам "Колико пара толико и музике". Колико год пара дали лошим музичарима, нема добре музике. Новца је, међутим, било. У последњих дванаест година у здравство се слио велики новац, око 23 милијарде евра. Наши "музичари" у политици и здравству расипају новац кроз застарелу, неефикасну организацију, кроз сталне "реформе" после којих је све горе, кроз плате великог броја немедицинског особља, поготово велике плате бројних непотребних менаџера, пи-ара, саветника и слично, страначких кадрова и наравно, кроз велики криминал и корупцију, односно усмеравање новца у приватне и страначке џепове.

За све ово што се дешава у здравству искључиви кривци су све досадашње страначке власти, укључујући и ову садашњу. Уместо струке, здравство већ деценијама води актуеална политика, уз криминал и корупцију. На најодговорније функције постављани су и постављају се страначки кадрови, по стручности, знању и организационим способностима најчешће неспособни и неодговорни медиокритети, који су гледали само личне и страначке интересе. Да буде још горе, такви функционери за своје најближе сараднике постављају послушнике, још неспособније од себе. Оваква кадровска политика значајно је уништила неопходну едукацију, ауторитет, хијерархију, дисциплину, односе и ред у здравству. Успостављена је системска корупција у здравству са центром у Министарству здравља, поготово у периоду када је странка G17 управљала здравством као својим феудом. У то време је

страначко, корумпирано министарство разбило и јединствен Синдикат лакара и фармацеута Србије и успоставило Лекарску комору и коморе других здравствених радника, кроз законска решења која су одговарала бирократском министарству здравља. До сада ни један министар здравља није имао довољан лични ни стручни ауторитет нити жељу да изведе здравство на прави пут и спроведе праве реформе. Здравствени закони донети 2005. године нису унапредили здравство, већ су у много чему допринели назадовању и корупцији.

Паметни, стручни и способни склоњени су у страну и не учествују у доношењу битних одлука у здравству. Срећом, баш ови удаљени од одлучивања су главна радна снага у здравству. Међу њима је већи број веома стручних кадрова, ентузијаста. Захваљујући њима, њиховом раду и етици, поразна организациона и кадровска политика, уз пратећу корупцију и криминал, још нису уништили наше здравство и има још наде и услова за лечење наших болесника.

Често се у медијима истиче да је наше здравство једно од најкорумпиранијих сегмената друштва. Истина је да неки лекари узимају мито од болесника, а то је најчешће нека "сића". Наравно, и узимање "сиће" је у великој супротности са етиком, моралом, угледом и достојанством лекарског позива. Велики криминал и велика корупција су далеко од лекара који лече болеснике. Ово зло је тамо где се дели новац, где се врше набавке опреме и лекова, где се одлучује о здравству, у политичким странкама. Ту корупцију наши медији не помињу, или је помињу врло ретко и врло стидљиво, далеко од конкретног.

Они који воде државу и који одлучују о здравству морају да знају да је прави доктор свугде велика инвестиција и да много кошта. Да би лекар био добар, стручан, угледан, цењен и признат доктор, мора поред памети, знања, етике и амбиције имати и нормалне услове за рад, живот, становање и свакодневно усавршавање. Мора бити уредан, добро обучен, и уз добре услове живота, мора имати новац за издржавање породице, куповину књига, претплате на стручне часописе, плаћање чланарине за домаћа и интернационална стручна удружења и одлазак на велике интернационалне конгресе и семинаре да би видео шта се у свету ради, као и да том свету прикаже шта се код нас ради, да завидним резултатима свога рада и рада својих колега успешно репрезентује своју државу и нацију. Нажалост, о овоме свему се веома мало води рачуна, За успешно функционисање здравства неопходни су и стручност и етика средњег и вишег медицинског кадра. Срећом, већина наших медицинских сестара је за велико поштовање. Поред веома одговорне дужности обављају и најниже, нечисте послове које су некада обављале болничарке. Огромна већина то ради предано, уз љубазност, осмех и за веома малу плату.

На лоше стање у здравству значајно утиче и незавидно стање на медицинским факултетима, где политичке странке, политика, клановски интереси, неадекватне реформе, лоше материјално стање, кадровска политика, превелики број студената, недовољан ентузијазам због великих друштвених проблема и непотизам имају одлучујућу улогу у свим важним одлукама и едукацији младих лекара.

Здравствени савет Србије, стручно, саветодавно тело Народне скупштине Републике Србије, који за свој рад троши повећу суму новца, због своје пасивности и ретких, млакх, неадекватних реаговања о стању у здравству, сам је себи одузео кредибилитет и било какву улогу у здравству. Слично се понаша и Одбор за здравље и породицу Народне скупштине Републике Србије.

Српско лекарско друштво, значајна национална институција, чији су оснивачи и челници, великани српске медицине, увек будно пратили стање у нашем здравству и предано радили на унапређењу српске медицине, већ дуже време "сном мртвијем спава" и ћути о погубном стању у нашем здравству.

Решење за ТЕРАПИЈУ нашег здравства и друштва уопште је једноставно: прави људи на правим местима. Нажалост, кадровска и свака друга политика и садашње власти не указију да је прихваћен тако једноставан и веома делотворан РЕЦЕПТ.